

Pozměňovací návrh poslance Jana Bartoška k návrhu Zákona ze dne 2015 o Státním rozpočtu České republiky na rok 2016 (sněmovní tisk 617)

1. Vládní návrh Zákona ze dne 2015 o státním rozpočtu České republiky na rok 2016 se doplňuje o následující slova „**a o změně zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.**“

2. Před § 1 se vkládají slova „**ČÁST PRVÁ ZÁKON O STÁTNÍM ROZPOČTU ČESKÉ REPUBLIKY NA ROK 2016**“

3. Před § 3 se vkládají slova „**ČÁST DRUHÁ ZMĚNA ZÁKONA č. 108/2006 Sb., O SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH**“

Čl. I

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění zákona č. 29/2007 Sb., zákona č. 213/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 479/2008 Sb., zákona č. 108/2009 Sb., zákona č. 206/2009 Sb., zákona č. 223/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 347/2010 Sb., zákona č. 427/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 364/2011 Sb., zákona č. 366/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 331/2012 Sb., zákona č. 384/2012 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 45/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 306/2013 Sb., zákona č. 313/2013 Sb., zákona č. 101/2014 Sb. a zákona č. 254/2014 Sb., se mění takto:

1. V § 11 odstavce 1 a 2 znějí:

„(1) Výše příspěvku pro osoby do 18 let věku činí za kalendářní měsíc

- a) 3 300 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),
- b) 6 600 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),
- c) 9 900 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost),
- d) 13 200 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost).

(2) Výše příspěvku pro osoby starší 18 let činí za kalendářní měsíc

- a) 880 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),
- b) 4 400 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),
- c) 8 800 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost),
- d) 13 200 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost).“.

ČÁST TŘETÍ ÚČINNOST § 3

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. 1. 2016, s výjimkou ustanovení části druhé, která nabývají účinnosti dnem 1. 7. 2016

Důvodová zpráva

Obecná část

I.

A. Závěrečná zpráva hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad – RIA

1. Důvod předložení a cíle

1.1 Název

Zákon, kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“).

1.2 Definice problému

Důvodem předložení návrhu na změnu zákona o sociálních službách je alespoň částečně reagovat na pokles reálné hodnoty příspěvku na péči, ke kterému došlo za 8 let jeho existence.

1.3 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Zákon o sociálních službách upravuje mimo jiné příspěvek na péči. Příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby. Stát se touto dávkou podílí na zajištění sociálních služeb nebo jiných forem pomoci podle zákona o sociálních službách při zvládání základních životních potřeb osob. Náklady na příspěvek se hradí ze státního rozpočtu. O příspěvku na péči rozhoduje krajská pobočka Úřadu práce České republiky, která tuto dávku taktéž vyplácí.

Nárok na příspěvek na péči má osoba starší 1 roku uvedená v § 4 odst. 1, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti, pokud jí tuto pomoc poskytuje osoba blízká nebo asistent sociální péče nebo registrovaný poskytovatel sociálních služeb, nebo dětský domov, anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu; nárok na příspěvek má tato osoba i po dobu, po kterou je jí podle zvláštního právního předpisu poskytována zdravotní péče v průběhu hospitalizace.

Osoba do 18 let věku se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve

- stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři základní životní potřeby,
- stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat čtyři nebo pět základních životních potřeb,
- stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat šest nebo sedm základních životních potřeb,
- stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat osm nebo devět základních životních potřeb,

a vyžaduje každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby.

Osoba starší 18 let věku se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve

- stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby,
- stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat pět nebo šest základních životních potřeb,
- stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat sedm nebo osm základních životních potřeb,
- stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat devět nebo deset základních životních potřeb,

a vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby.

Při posuzování stupně závislosti se hodnotí schopnost zvládat základní životní potřeby mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity, péče o domácnost (u dětí se nehodnotí).

Bližší vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví prováděcí právní předpis – vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Výše příspěvku pro osoby do 18 let věku činí za kalendářní měsíc

- 3 000 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),
- 6 000 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),
- 9 000 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost),
- 12 000 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost).

Výše příspěvku pro osoby starší 18 let činí za kalendářní měsíc

- 800 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),
- 4 000 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),
- 8 000 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost),
- 12 000 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost).

Tyto částky se při splnění podmínek zvyšují o 2 000 Kč za kalendářní měsíc. Zvýšení příspěvku náleží rodinám s dětmi. Příspěvek se zvyšuje při nízkém příjmu rodiny (do 2násobku životního minima rodiny) nebo u dětí ve věku 4 – 7 let, kterým náleží příspěvek na péči ve stupni III (těžká závislost) nebo stupni IV (úplná závislost). Zvýšení nenáleží nezaopatřenému dítěti, kterému náleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí, dítěti, jemuž nenáleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte, protože požívá důchod z důchodového pojištění, který je stejný nebo vyšší než tento příspěvek, a dítěti, které je v plném přímém zaopatření zařízení pro péči o děti nebo mládež. Pokud nastanou v rodině obě situace, příspěvek na péči se zvyšuje jen jednou.

1.4 Identifikace dotčených subjektů

- příjemci příspěvku – osoby s dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem
- registrovaní poskytovatelé sociálních služeb
- pečující osoby
- Úřad práce České republiky
- Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

1.5 Popis cílového stavu

Cílem předkládaného návrhu je snaha zachovat reálnou hodnotu příspěvku na péči, resp. v jeho výši alespoň do jisté míry reagovat na růst veličin popsány v části 1.3. Záměrem je přiblížení příspěvku na péči hladině, na kterou se od roku 2007 dostaly jiné ekonomické veličiny mající k němu určitou vazbu a které v průběhu času vzrostly v rozmezí od 20 do 50 %. Vzhledem k tomu, že příspěvek na péči představuje finanční „příspěvek“ určený k zajištění potřebné pomoci, podpory a péče osobám závislým, není navrhována plná kompenzace ztráty jeho reálné hodnoty. Je tomu tak i s ohledem na skutečnost, že příjmy těchto osob sloužící k zabezpečení životních potřeb obecně se zvyšovaly, důchody jsou pravidelně valorizovány.

1.6 Zhodnocení rizika

Pokud nebude realizována změna zákona o sociálních službách, trend ztráty reálné hodnoty příspěvku na péči bude dále postupovat.

Novelizace zákona o sociálních službách. Návrh reaguje na růst řady ekonomických veličin a na pokles reálné hodnoty příspěvku na péči a navrhuje jeho zvýšení ve všech stupních závislosti o 10 %, s tím, že dojde k jednorázovému zvýšení s účinností od 1. července 2016.

Zvýšení příspěvku na péči o 10 % reaguje na růst řady ekonomických veličin a na pokles reálné hodnoty příspěvku na péči. Znamená především jasné pozitivní poselství, že se vychází vstříc příjemcům příspěvku na péči a jsou uspokojovány jejich požadavky na zvýšení dávky. Stejně zvýšení ve všech stupních závislosti zachovává relaci mezi jednotlivými výšemi dávkami stanovené dle náročnosti péče. Zvýšení přinese pozitivní dopady na rozpočty rodin s osobou s postižením v podobě posílení jejich příjmů. U osob využívajících registrované sociální služby se část vynaložených prostředků vrátí do systému sociálních služeb. Tato skupina tvoří čtvrtinu příjemců příspěvku na péči – služby registrovaných poskytovatelů využívá 25 % příjemců příspěvku na péči.

Výhodou jednorázového zvýšení je jednoduchost – legislativní a administrativní.

Náklady:

Jednorázové zvýšení příspěvku na péči od 1. července 2016 (dřívější účinnost není s ohledem na délku legislativního procesu možná) bude mít negativní fiskální dopady koncentrované do rozpočtu roku 2016. Dopad na rozpočet 2016, který vychází z výdajů za rok 2015 v částce 21 mld. Kč a z předpokladu, že počet příjemců se zásadně nezvýší, je při zvýšení dávky o 10 % odhadován na 1,05 mld. Kč, o něž se zvýší roční mandatorní výdaje na dávku (bez administrativních nákladů) ve srovnání s výdaji roku 2015. **Potřebnou částku se navrhuje získat z Kapitoly 313 položka „Dávky státní sociální podpory a pěstounské péče“ na které je určena částka 40 140 000 000 Kč. Důvodem pro volbu této položky je skutečnost, že se v roce 2016 počítá s růstem ekonomiky o 2,4%, s dalším snižováním nezaměstnanosti a s růstem příjmů. To povede jak ke snížení počtu příjemců dávek státní sociální podpory poskytovaných v závislosti na výši příjmů, tak ke snížení jejich výše. K úsporám bude docházet u příspěvku na bydlení již od prvního čtvrtletí.**

Z hlediska aktivit Úřadu práce ČR realizace této varianty obnáší určité zvýšení administrativní náročnosti i administrativních výdajů. Vzhledem k navrhované formě rozhodování o dávce bez správního řízení, kdy částky příspěvku na péči budou upraveny bez žádosti a oznámení o změně, nebude příjemcům doručováno, bude implementace navrhované změny vyžadovat hlavně úpravu aplikačního programu, náklady na administraci tedy nebudou příliš vysoké.

7. Dopady navrhované úpravy

7.1 Na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Navrhované zvýšení částek příspěvku na péči o 10 % bude mít dopady na státní rozpočet. Celkové roční mandatorní výdaje na dávku (bez nákladů na administraci) se ve srovnání

s výdaji roku 2015 zvýší o 1,1 mld. Kč. v roce 2016, avšak zvyšuje (nevelké) administrativní náklady Úřadu práce České republiky. Část vynaložených prostředků se vrátí do systému sociálních služeb prostřednictvím plateb klientů registrovaným poskytovatelům sociálních služeb. Proto lze odhadnout, že skutečný dopad na státní rozpočet v roce 2016 se může pohybovat v rozsahu 0,8 mld. Kč.

B) Zhodnocení souladu návrhu zákona s ústavním pořádkem České republiky

Předkládaný návrh je v souladu s ústavním zákonem č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, dále zejména s čl. 2 a čl. 4 ústavního zákona č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje jako ústavní zákon Listina základních práv a svobod (Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 - č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky). Vládní návrh zákona respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky a není v rozporu s nálezem Ústavního soudu České republiky.

C) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, slučitelnost s právními akty EU

Navrhovaná právní úprava provádí některá ustanovení Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, která vstoupila pro Českou republiku v platnost dne 28. října 2009 a na základě článku 10 Ústavy se stala po svém vyhlášení dne 12. února 2010 součástí právního řádu České republiky (č. 10/2010 Sb. m. s.). Jedná se zejména o ustanovení článku 28, které se týká práva na přiměřenou životní úroveň a sociální ochranu. V souladu s čl. 4 odst. 3 byla právní úprava v průběhu přípravy konzultována s osobami se zdravotním postižením, a to prostřednictvím jejich organizací. Navrhovaná právní úprava je jako celek s předmětnou úmluvou plně v souladu.

Návrhu se dotýkají zejména tyto předpisy práva EU:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1231/2010 ze dne 24. listopadu 2010, kterým se rozšiřuje působnost nařízení (ES) č. 883/2004 a nařízení (ES) č. 987/2009 na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti.

Kategorie osob, jejichž nároky vyplývají z přímo použitelných předpisů Evropské unie, jsou zahrnuty ve výčtu osob oprávněných, a to v § 4, odst. 1, písm. j) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Navrhovaná právní úprava je v souladu s předpisy EU, judikaturou soudních orgánů EU, obecními právními zásadami práva EU a mezinárodními smlouvami, kterými je ČR vázána, a není tedy s nimi v rozporu.

Zvláštní část

K čl. II.

K bodu 1

Současná výše příspěvku na péči byla od svého zavedení upravována ad. hoc. v zásadě v souvislosti s úspornými opatřeními ve vztahu ke státnímu rozpočtu (snížení u prvního stupně závislosti u osob starších 18 let z 2 000 Kč na 800 Kč), s podporou nejvyššího stupně závislosti nebo v návaznosti na změny v systému dávek státní sociální podpory. Lze konstatovat, že částky příspěvku na péči od svého zavedení v roce 2007 již ztratily svou reálnou hodnotu. Proto se, na základě provedených analýz, navrhuje zvýšení částek příspěvku na péči v rozsahu 10 % od 1. 7. 2016.